

OOSTENDE EN HAAR MINISTERS

Michel De Wit
Regiogids Kust

Geboren in Oostende en
niet-politiek actief in Oostende

August Beernaert
Katholiek 1829-1912

Louis Major
Socialist 1902-1985

Monica De Coninck
Socialist 1956

Geboren in Oostende en
politiek actief in Oostende

Hendrik Baels
Katholiek 1878-1951

Adolf Van Glabbeke
Liberaal 1904-1959

Jan Piers
Katholiek 1920-1998

Bart Tommelein
Liberaal 1962

Politiek aangespoeld in
Oostende

Johan Vande Lanotte
Socialist 1955

John Crombez
Socialist 1973

Reginald Moreels
Katholiek 1949

Op 4 mei 2016 legt Bart Tommelein de eed af als Vlaams minister. De eerste Oostendenaar in een Vlaamse regering. Hij komt over uit de federale regering, waar hij in de zomer van 2014 de bevoegdheid Noordzee overnam van stadsgenoot Johan Vande Lanotte. Acht andere Oostendse excellenties vervulden het plaatje. Hoe hebben deze politici vanuit Brussel mee vorm gegeven aan de ontwikkeling van Oostende? Zien we parallellen tussen deze politieke carrières? Niet alle tien excellenties waren even actief in Oostende. Daarom bespreken we er slechts zeven.

Sinds 1830 tot vandaag tellen we inderdaad tien Oostendse excellenties (zie foto mozaïek). Is dit veel voor een stad met 70.000 inwoners? Als we dit cijfer herleiden per 10.000 inwoners dan spant Oostende duidelijk de kroon met 1,5 ministers per 10.000 inwoners. Brugge en Gent komen respectievelijk op 1 en 0,6. Voor een stad is het heel belangrijk om ministers in haar rangen te hebben. Zij kunnen in de regering mee aan de kar trekken voor de 'Oostendse dossiers'. Maar nog belangrijker is het om als minister een bevoegdheid in portefeuille te hebben die van primordiaal belang is voor de stad zelf. Om deze reden is de allereerste minister van zeevisserij (Hendrik Baels), toerisme (Jan Piers) en de Noordzee (Johan Vande Lanotte) telkens een Oostendenaar. Ook Bart Tommelein ging aanvankelijk voor de Noordzee. Toeval?

Koninklijk

De megalomane bouwplannen van Leopold II in Brussel en Oostende kosten handenvol geld. **August Beernaert** zit van 1873 tot 1894 aan de hoogste politieke knoppen. Hij is minister van Openbare Werken, gedurende tien jaar premier en (aanvankelijk) steunpilaar van de koning. Alhoewel hij als kleuter Oostende verlaat, blijft hij via zijn naar Oostende teruggekeerde zus (kunstenares Euphrosine Beernaert) een band met de stad houden. Beernaert ijvert bij de militaire overheid om in 1886 een stuk van de Hazegras-kazerne af te staan voor de aanleg van het Maria-Hendrikapark. Vandaag herhaalt de geschiedenis zich en wordt de resterende militaire ruimte verder ingeperkt voor het woonproject Majoor Bootsman. In 1909 krijgt Beernaert de Nobelprijs voor de Vrede voor het vreedevol oplossen van internationale geschillen en wat later prijkt zijn borstbeeld op het Marie-Joséplein.

Visserij

In de periode 1920-1933 wendt **Hendrik Baels** zijn politieke macht aan om het leven van de vissers te verbeteren en subsidieert hij de nieuwe vismijn op de Oosteroever en de modernisering van de haven. De sociale strijd voor de vissers was ook een politieke strijd tussen katholieken en socialisten. Ook Edward Anseele wil vanuit Gent met de Rode Vloot (coöperatieve gedachte doorgezet in de visserij) de vissers aan zich binden. In 1926-1927 zitten ze samen in de regering Jaspar I. Beide politici beconcurreren elkaar in een opbod van sociale voordelen voor de visserij. In 1933 wordt Hendrik Baels gouverneur van de provincie West-Vlaanderen. In 1936 wordt door zijn toedoen de 'Officieele Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer voor West-Vlaanderen' opgericht, de voorloper van het huidige Westtoer. Grote bedoeling is promotie maken voor West-Vlaanderen en de kust in het bijzonder. Of hoe een kustgouverneur eigen accenten legt.

Wederopbouw

Op 25 mei 1940 wordt een groot stuk van de Oostendse binnenstad gebombardeerd. Van het stadhuis op het Wapenplein blijft weinig over. Als burgemeester **Adolf Van Glabbeke** in 1954 minister van Wederopbouw wordt, gaat het dossier razend snel vooruit. Er komt niet alleen 100% staatssteun voor een nieuw stadhuis, maar ook voor een Feest- en Cultuurpaleis, een stedelijke vakschool en een slachthuis nabij het station. Het stadhuis wordt buiten het centrum gebouwd, op het derde Visserijdok. Het dempen van dit dok is een eerste aanzet om de visserijsector uit het centrum te doen verdwijnen richting Oosteroever, waardoor het toerisme meer ruimte krijgt.

Massatoerisme

De politieke carrière van **Jan Piers** speelt zich af in de golden sixties, de opkomst van het massatoerisme. Piers wordt minister van Openbaar Ambt en staatssecretaris van Toerisme in de regering van Paul Vanden Boeynants. Het massatoerisme vraagt een aanpassing van het toeristisch apparaat. Individuele huizen worden gesloopt ten gunste van appartementsgebouwen. De Koninklijke Schouwburg en het omliggende bouwblok in de Van Iseghemlaan moeten plaats ruimen voor het Europacentrum, het hoogste bewoonde gebouw in West-Vlaanderen. Door het verdwijnen van diverse belle époquegebouwen krijgt Jan Piers de bijnaam 'the butcher of the belle époque'. Er was dan ook heel wat protest over deze mastodont. Actueel doet zich dezelfde discussie voor. Heel het appartementencomplex aan de kust raakt verouderd. De Vlaamse Bouwmeester schuift hoogbouw naar voor. Creëer open ruimte in de appartementenmuur en compenseer dit met aantrekkelijke hoogbouw op strategische plaatsen, is zijn redenering. Diverse kustgemeenten werken nu een hoogbouwbeleid uit als visie op de toekomst. Jan Piers nam met zijn Oostendse landmark al een voorschot op deze toekomst.

Windmolens

Tussen 1994 en 2014 zit **Johan Vande Lanotte** in de federale regering als minister en vicepremier. Oostende zit in een crisis. De visserij is tanend en de Regie voor Maritiem Transport (RMT) wordt stopgezet in 1997. Er moet dus naast het toerisme en een afgeslankte visserij naar nieuwe economische activiteiten gezocht worden. Johan Vande Lanotte ziet brood in hernieuwbare energie. Hij trekt bedrijven en wetenschappelijke organisaties aan en ontwikkelt de bedrijventerreinen op Plassendale. De Oosteroever is volop in ontwikkeling en de afgeslankte visserij moet haar plaats zoeken tussen de offshorebedrijven en de diverse woonprojecten. Sinds 1995, het jaar dat hij strategisch in Oostende terecht komt, zit Johan Vande Lanotte onafgebroken in de gemeenteraad. Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2012 wordt hij titelvoerend schepen, een functie die hij in 2014 ook effectief opneemt. In 2015 wordt hij burgemeester.

Intussen is **John Crombez** geen regeringslid meer. Hij wordt in juni 2015 aangesteld tot voorzitter van SP.a. Als poulain van Johan Vande Lanotte treedt hij in de voetsporen van zijn leermeester. Oostende heeft trouwens al heel wat ervaring met partijvoorzitters. In 2007 werden er maar liefst drie nationale partijen geleid vanuit Oostende. Naast Johan Vande Lanotte (SP.a) ging het toen ook om Geert Lambert (Spirit) en Jean-Marie Dedecker (LDD). Van 1993 tot 1996 was Johan Van Hecke vanuit Oostende voorzitter van de toenmalige CVP. De stad heeft dus ook iets met partijvoorzitters.

Parallellen

Windmolens vangen veel wind, ook politici. Door zijn betrokkenheid bij Electrawinds en zijn bevoegdheid over de Noordzee, wordt Johan Vande Lanotte belangenvermenging verweten. Hendrik Baels wordt hetzelfde verweten als minister van Visserij en aandeelhouder in de familieredrij. Adolf Van Glabbeke moet aftreden door het toewijzen van wederopbouwcontracten aan familie.

Bijna alle besproken politici nemen voor en/of na hun ministerschap een lokaal mandaat op. Als schepen of burgemeester zetten ze lokaal verder wat ze nationaal geactiveerd hebben. En zo zien we dat de cirkel rond is en nationale politiek letterlijk en figuurlijk een stad vorm geeft. Het is ook een bevestiging van een beproefde formule. Een brede lokale basis is ideaal voor een sterke nationale positie, waardoor de lokale basis nog breder kan worden. Een formule die telkens weer herhaald wordt. Een straat of een plein met je naam in eigen stad is ook altijd leuk.

Dit artikel is een beknopte synthese van het eindwerk, waarmee Michel De Wit in 2015 laureaat werd van de opleiding Regiogids Kust.